

УДК 81'25

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1\(31\)-444-454](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-1(31)-444-454)

Мурадханян Ірина Саркісовна кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, тел.: (095) 466-88-36, <https://orcid.org/0000-0003-4677-0986>

Бухінська Тетяна Вікторівна кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, тел.: (066) 158-46-55, <https://orcid.org/0000-0001-6190-5901>

Гладкоскок Леся Григорівна кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, тел.: (050) 391-61-40, <https://orcid.org/0000-0002-6447-4729>

ТЕОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ О.ФІНКЕЛЯ: СТИЛІСТИКО-ЕСТЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Анотація. Художній переклад – один з найскладніших типів перекладу. Дискусії щодо його якості та параметрів тривають здавна, і зараз, в епоху штучного інтелекту, а також подолання постколоніального синдрому, є особливо актуальними для України. Розуміння художнього перекладу виключно як сфери мовних засобів недостатнє, адже мовна відповідність – лише підґрунтя для художньої відповідності й культурного взаємозбагачення. Національно-культурний контекст відіграє в перекладознавстві величезну роль, і важливо вивчати досвід у цій галузі, особливо, несправедливо забутий.

Метою цієї статті є аналіз теорії перекладу О. Фінкеля в її стилістико-естетичних аспектах та виявлення методологічної значущості його внеску у транслатологію художніх текстів. Дослідників ця постать приваблювала лише спорадично (українські вчені О. Мазур і Т. Орищечко-Бартоха, польські дослідники Т. Щербовський і Ю. Рисіч-Шафранець тощо), і фокус їхньої уваги був зосереджений на більш загальних проблемах. У нашому дослідженні застосовано підходи: компаративістський (при зіставленні тексту, контексту та варіантів), герменевтичний (при використанні різних культурних кодів й інтерпретацій), аксіологічний (при аналізі ціннісних

установок перекладача). Перекладацька концепція О. Фінкеля розглядається в контексті національно-культурного відродження 1920-1930-х років. Показано, що для нього це насамперед проблема стилістики, з урахуванням естетичного аспекту, введені ним дефініції («конструктивні» явища та ін.).

Висвітлено акцентуацію ним естетичних моментів, увагу до проблем форми (відтворення ритмомелодики, важливість деталей, ставлення до «вільного перекладу» тощо), а також теоретичне положення про «множинність» перекладів, що зумовлено суб'єктивністю перекладача та «духом часу». О. Фінкель також казав, що завжди треба порівнювати два різних культурних світи як унікальні феномени, займався питаннями автоперекладу. Стверджується, що внесок О. Фінкеля у розвиток теорії перекладу є фундаментальним, і його праця для свого часу була науковим проривом.

Ключові слова: художній переклад, стиль, автопереклад, мовні засоби.

Muradkhanian Iryna Sarkisivna PhD in Philological Sciences, Associate Professor, Department of Foreign Languages for the Humanities, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, tel.: (095) 466-88-36, [ehttps://orcid.org/0000-0003-4677-0986](https://orcid.org/0000-0003-4677-0986)

Buhinska Tetiana Viktorivna PhD in Philological Sciences, Associate Professor, Department of Foreign Languages for the Humanities, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, tel.: (066) 158-46-55, <https://orcid.org/0000-0001-6190-5901>

Hladkoskok Lesia Hrygorivna PhD in Philological Sciences, Associate Professor, Department of Foreign Languages for the Humanities, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, tel.: (050) 391-61-40, <https://orcid.org/0000-0002-6447-4729>

O. FINKEL'S THEORY OF TRANSLATION: STYLISTIC AND AESTHETIC ASPECTS

Abstract. Literary translation is one of the most difficult types of translation. Discussions about its quality and parameters have been going on for a long time and in the age of artificial intelligence and overcoming the postcolonial syndrome they are especially relevant for Ukraine. Understanding of literary translation solely as a sphere of linguistic means is not enough because linguistic conformity is only the basis for artistic conformity and cultural

enrichment. The national and cultural context plays a huge role in translation studies, and it is important to study the experience in this field especially the unfairly forgotten one. The purpose of this article is to analyze O. Finkel's theory of translation in its stylistic and aesthetic aspects and to identify the methodological significance of his contribution to the translatology of literary texts. Researchers have been attracted to this figure only sporadically (Ukrainian scholars O. Mazur and T. Orysechko-Bartokha, Polish researchers T. Szczerbowski and J. Rysich-Shafraniec, etc.), and their attention has been focused on more general issues. In our investigation we used the following approaches: comparative (comparing text, context and variants), hermeneutic (using different cultural codes and interpretations), axiological (analyzing the translator's value attitudes). O. Finkel's translation concept is considered in the context of the national and cultural revival of the 1920s and 1930s. It is shown that this is primarily a problem of stylistics, taking into account the aesthetic aspect, the definitions he introduced ("constructive" phenomena, etc.).

The article highlights his emphasis on aesthetic aspects, attention to the problems of form (reproduction of rhythmic melody, importance of details, attitude to "free translation", etc.), as well as the theoretical position on the "multiplicity" of translations, which is due to the subjectivity of the translator and the "spirit of the times". Finkel also said that one should always compare two different cultural worlds as unique phenomena and he was involved in the field of autotranslation. It is argued that Finkel's contribution to the development of translation theory is fundamental and his work was a scientific breakthrough for his time.

Keywords: literary translation, style, automatic translation, language means.

Постановка проблеми. Проблеми перекладу художнього тексту здавна викликали дискусії, і зараз, у період подолання Україною постколоніального синдрому, ці питання постають ще гостріше. Відносно недавно цілком прийнятним вважався переклад українською з російського варіанту, зараз же цілком очевидною є помилковість подібних практик, й сучасні українські перекладачі в більшій мірі орієнтуються на роботу з оригінальними текстами. Саме тут постало питання відсутності українського контенту.

Попри розвиток штучного інтелекту, який дає можливість миттєво отримувати доволі якісний переклад, все ж таки адекватне відтворення «чужого слова» зі збереженням його художніх особливостей залишається справою перекладача. Розкрити читачеві особливості чужої ментальності та своєрідність іншомовного культурного досвіду, зберегти образно-креативні

підходи літератора-іноземця, досягнути його картину світу та закарбований у слові неповторний життєвий досвід – це ті завдання, що стоять перед перекладачем, і методи їх вирішення можуть бути різними, так само, як і інструментарій, до якого вдається перекладач. Тому так важливо вивчати досвід напрацювань попередників, які досліджували ті ж проблеми, пропонуючи свої шляхи їх розв'язання.

Ситуація ускладнюється тим, що гарний, якісний переклад можливий не лише в площині питань мови. Дослідники визначають мову як матеріал художнього твору, й художній переклад, як і оригінал, будується на певних закономірностях. Водночас розуміння художнього перекладу виключно як зіставлення мовних засобів означає ігнорування його художньо-естетичного плану. З точки зору критерію художності перекладу, мовна відповідність служить лише підґрунтям для художньої відповідності. Отже, для визначення якості художнього перекладу використовувати лише загальні мовознавчі критерії не варто, оскільки словесна близькість до оригіналу протягом всього тексту перекладу ніколи не буде збережена однаковою мірою. Особливо очевидно це проявляється при перекладі лірики, коли виникає ситуація вимушеного трансформування оригіналу, аби утримати художньо-естетичну єдність нового, перекладеного тексту. У цій ситуації без значних втрат обійтися просто неможливо. Вже не одне століття ведуться дискусії щодо мети перекладу (проста передача змісту тексту чи ознайомлення з авторським стилем або навіть певною культурою), його ключових компонентів (мовних, літературознавчих, естетичних), навіть самого розуміння сутності перекладу – є він звичайним ремеслом, технікою чи все ж таки мистецтвом.

Отже, розробка теоретичних засад та системи практичних рекомендацій у сфері художнього перекладу являє собою невичерпну актуальну наукову проблему.

Останні два століття справедливо вважаються періодом особливої уваги до пошуків мовно-національної ідентичності – надаремно їх іменують «епохою націоналізму». Відтак національно-культурний контекст відіграє в літературній творчості та перекладознавстві величезну роль. Особливо прикметно, що у першій половині XX століття надзвичайно активно ставиться питання про контекстуалізацію літератури у культуру. Тут є свої малодосліджені ділянки, й тому ми зосередимося на одній репрезентативній перекладацькій постаті – Олександрі Фінкелі, якого цікавили насамперед згадані аспекти перекладознавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукових розвідок, присвячених аналізу окресленої нами проблематики поки що не існує. Втім, і сама постать Фінкеля в цілому приваблювала увагу дослідників лише

спорадично. Наприклад, О. Мазур і Т. Оришечко-Бартоха лише побіжно згадують ім'я цього вітчизняного теоретика перекладу у статті, присвяченій окресленню функцій художнього перекладу [1, с. 183]. Значно більше уваги приділено О. Фінкелю у монографії польського дослідника Т. Щербовського, в якій харківському перекладознавцю присвячено окремий підрозділ (який, втім, теж займає лише дві сторінки), хоча і тут робиться акцент на тому, що цей вчений нині забутий (назва розділу звучить: «Олександр Фінкель – забутий теоретик перекладу») [2, с. 45-46]. Крім цього, треба врахувати, що, хоча тут Фінкель і названий «українським перекладачем», але в цілому автор все одно за інерцією відносить його здобутки до російського перекладознавства. Напевне, це було обумовлене і тим, що Фінкель багато перекладав російською, і тим, що він народився у Бахмуті, який на той час входив до складу Російської імперії. На сьогодні найповнішою роботою, в якій розглядається теорія перекладу О. Фінкеля, є стаття польської дослідниці Ю. Рисіч-Шафранець, котра окреслює місце Фінкеля у становленні української транслатології першої половини ХХ століття. Науковиця оцінює внесок Фінкеля в історичному контексті (період Розстріляного Відродження) та з точки зору сучасності, аналізує основні концепти його теорії перекладу (як, наприклад, «точність» і «дух») тощо [3]. У цілому ж треба зазначити, що доробок Фінкеля залишається майже поза увагою дослідників.

Метою нашої статті є аналіз теорії перекладу О. Фінкеля в її основоположних стилістико-естетичних аспектах та виявлення методологічної значущості його внеску у розвиток транслатології художніх текстів.

Методи дослідження. Нами застосовуються в цій розвідці такі підходи, як *компаративістський* (при співставленні різних підходів до перекладу), *герменевтичний* (для виявлення того, як культурний код може варіюватися при інтерпретаціях перекладів), *аксіологічний* (при аналізі ціннісних установок, на які орієнтується перекладач) підходи.

Виклад основного матеріалу. 1920-30-ті роки в Україні – надзвичайно плідні для розвитку перекладацької справи. По суті, це період її професійного становлення та надзвичайно бурхливого розвитку. Т. Бледних справедливо зазначає, що перекладачі цієї епохи зробили неоціненний внесок у справу національно-культурного відродження [4]. Достатньо пригадати знамениту літературну дискусію 1920-х років «Європа чи Просвіта», започатковану М. Хвильовим, в якій переклад набуває націєтворчих ознак. З'являються окремі організації, що ставлять на меті розвиток перекладацької діяльності. Так, у 1926 р. у Харкові виникає Всеукраїнська наукова асоціація сходознавства (у Києві та Одесі – її філії), метою якої була дослідницька діяльність, але поряд з тим вона займається

також видавничою і перекладацькою справою. Виникають також незвичні форми перекладної літератури, як, наприклад, переклади оперних лібрето. Це було пов'язано з періодом «українізації» оперних вистав, запровадженої 1926 р. Так виникають українські версії лібрето завдяки роботі Л. Старицької-Черняхівської, М. Рильського, М. Бажана, М. Вороного, П. Тичини та ін. [див. докл.: 5 с. 22-23].

У цей період складається теорія перекладу Олександра Фінкеля, котрий вміщує естетичні та культурологічні проблеми перекладу у фокус своїх дослідницьких інтересів.

Уже його кандидатська дисертація, захищена у 1939-му році, засвідчила глибоку зацікавленість вченого проблемами перекладознавства – «Г. Ф. Квітка-Основ'яненко – перекладач власних творів» [6]. Фінкель не перестає займатися науковими розвідками з проблем перекладу, та це все залишається недооціненим сучасниками, й лише зараз ми можемо в повній мірі усвідомити масштаб його внеску в цій сфері.

Для О. Фінкеля проблема перекладу – це насамперед проблема стилістики. Знаючи мову, неважко перекласти кожне слово окремо – «труднощі виникають, як тільки від окремого слова ми переходимо до мовного твору <...> Оскільки передача значень кожного слова зокрема, а також передача значення речення та змісту цілого твору (тематики) принципово жодних труднощів не становить (бо все це є явища позамовні), проблема перекладу цілком обертається на проблему стилістичну, і її можна сформулювати, як завдання відтворити та знайти адекватні стилістичні засоби, переходячи з однієї мови до іншої, та погодити їх один з одним» [7, с. 40, 43]. При цьому стилістична проблема для нього не є суто лінгвістичною чи навіть літературознавчою, а швидше – ширше – культурологічною, оскільки грамотна передача стилю означає знайомство з іншою культурою: «переклад є не тільки відтворення чистої ідеальної стилістики, а завжди сприйняття чужої культури» [7, с. 55].

Зрозуміло, що важливим аспектом перекладу для нього став аспект естетичний, нерозривно пов'язаний зі словесним: «оскільки не можна поділяти думки на художні та нехудожні – жодних естетичних ознак думка не має – естетичність мовних творів визначається тільки їхньою словесною природою» [7, с. 57]. Він вводить поняття «конструктивних» явищ – для позначення явищ, які є традиційними, звичайними у певній мовній системі, «і для виконання своєї функції – єдиновживані (інакше сказати, соціально важливі)» [7, с. 57]. Дихотомія таких «конструктивних» і суб'єктивних аспектів у цілому й творить стиль. Продовжуючи свої міркування, він стверджує: «співвідношення конструктивних та естетичних мовних явищ у всій їхній різноманітності становить стилістику літературного твору і

утворює різні стилі <...> Поза стилістикою жодної художності немає, бо стилістика – це мовна естетика, а “естетичні явища здійснюють якраз художню функцію мови” [7, с. 58]. Тому перекладознавець наполягав на збереженні синтаксичних особливостей оригіналу – причому не лише у поезії (тут він вважав, що просто необхідно дотримуватися принципу еквілінеарності, взагалі відтворювати всю ритмомелодику), але й у прозі (наприклад, точна передача всіх синтаксичних фігур дозволяє передати стилістику твору).

О. Фінкель будує свою теорію перекладу на ідеї, що однаково важливо відтворювати у перекладі його тематику та стилістичні особливості першотвору. Для нього переклад – це гармонійне поєднання змісту та форми: неадекватна передача стилю призводить до неправильного розуміння змісту. Цікаво, що він вважав нормальним явищем співіснування різних перекладів: не пошуки єдиного найкращого варіанту повинні турбувати перекладача, а намагання побачити найкращі риси в існуючих варіантах. Нові значення отримує у нього поняття точності, яка не може існувати позаісторично: те, що розцінюється як точне в одну добу, не буде таким в іншу. Зауважимо, що ця увага до стилю та точності не були у Фінкеля випадковими, ці поняття були «на вістрі перекладознавчої полеміки» 1920-х років [3, с. 407].

Як і його попередники, О. Фінкель усвідомлює, що процес перекладу – це певною мірою завжди процес втрат, і неможливо створити повністю точний переклад: «повне відтворення всіх елементів художнього твору є мета недосяжна» як через різницю у структурі мов, так і через причини соціально-культурного характеру – «тільки через це й виникають незгоди перекладачів й можливість різних методів перекладу» [7, с. 57]. Таким чином, існує проблема множинності перекладів, яка постає через залучення суб'єктивного кожним перекладачем і віяння «духу часу», який завжди визначає особливості процесу перекладу (адже навіть кожна доба має своє уявлення про сам цей процес). Відповідно – не можуть існувати єдино правильні поради для перекладачів, оскільки вони завжди будуть надто загальні: «Ніколи не можна давати поради й запевняти, що це є єдиний та найкращий шлях для перекладу. Тим паче не можна встановлювати такі правила загалом: необхідно наперед визначити, в якій мірі кожний стилістичний елемент піддається перекладу; при цьому потрібно брати до уваги реальні можливості певної мови та її специфічне відношення до мови оригіналу. Так, для визначення якості точності та ступеня художності перекладу українською мовою важливим є – з якої мови зроблено переклад. Тому нема певної шкали оцінювання перекладів: твір, що є гарний як переклад з французької мови, може бути поганим як переклад з

білоруської» [7, с. 57]. Отже, як бачимо, вчений звертає увагу на дуже цікавий нюанс – відсутність єдиних критеріїв оцінки для визначення якості перекладу. Якщо всі попередні теоретики перекладознавства намагалися визначити критерії гарного перекладу, розробити якусь загальну їх схему, то О. Фінкель пише, що це в принципі неможливо, оскільки завжди треба порівнювати два різних культурних світи, і кожний випадок тут є унікальним феноменом.

Водночас О. Фінкель зовсім не був прихильником так званого «вільного» перекладу, як може здатися. Більше того – він різко виступає проти того, аби жертвувати деталями заради передачі цілісного враження від твору: «Часто-густо можна натрапити на вимогу офірувати точністю для збереження духу цілого твору. Перекладач, мовляв, заслуговує на похвалу через те, що він, не намагаючись передати деталі, зберіг дух поета <...> Але що це за дух – ніхто точно не визначив. Як всюди, так і тут цей дух є невпійманий. Виправдовуючись цим духом, було багато зроблено перекладацьких зловживань» [7, с. 58]. Отже, треба намагатися бути точними (особливо у стилістичному відношенні), а тоді складатиметься й правильне цілісне враження від твору.

Дуже важливо відзначити, що О. Фінкель був першим вітчизняним (а інколи й стверджують – світовим) перекладознавцем, який всерйоз почав займатися питаннями автоперекладу. Вперше він звертається до цієї непростой проблематики у 1928-му році. У статті «Г. Ф. Квітка – перекладач власних творів» він стверджував, що ігнорування ситуації є неприпустимим, а твердження, що «жодної різниці поміж автором-перекладачем та перекладачем звичайним взагалі нема» є неправомірним [7, с. 184].

Значно пізніше, у статті 1962-го року «Про автопереклад» О. Фінкель робить наступні висновки:

автор, здійснюючи переклад власного твору іншою мовою, водночас орієнтується на інокультурне середовище та особливості у ньому читацької рецепції, що призводить до внесення певних змін у текст;

у ситуації авторського перекладу розмивається межа між перекладом і переробкою, оскільки остання стає частиною нового, перекладеного тексту (що не відбувається зазвичай під час традиційного перекладу);

автопереклад зовсім не гарантує відмінний результат, оскільки у результаті творчого роздвоєння можуть відбуватися трансформації тексту у бік погіршення (хоча й не обов'язково) [8, с. 124-125].

Як бачимо, вчений піднімає серйозні та неоднозначні проблеми: про наявність культурологічного контексту у перекладі та межі його впливу на кінцевий результат, про ступінь суб'єктивності у перекладі та її позитивні чи негативні резонанси, про межу між різними жанрами перекладу і т. ін. Це ті проблемні питання, які й до тепер не розв'язані у перекладознавстві.

Звісно, не можна не згадати фундаментальну працю О. Фінкеля «Теорія і практика перекладу», що з'явилася у 1929-му році (причому видана вона українською). Її перевидання відбулося лише у 2000-ні роки. Це перший на пострадянському просторі (і, зрозуміло, в Україні) систематичний підручник з перекладознавства. Проте хрестоматійною на той час у перекладознавстві стала робота А. Федорова, хоча вона з'явилася лише через рік після видання роботи Фінкеля.

«Теорія і практика перекладу» свідчить про те, що її автор розвиває лінгвостилістичну концепцію перекладу, виділяючи таких три його варіанти: прозовий нехудожній, прозовий художній і віршовий переклади. За своєю структурою підручник складається з чотирьох частин: перша присвячена історії перекладу у Європі, у другому – йдеться про нехудожній прозаїчний переклад (наукові тексти, документація і т. ін.), у третьому – про художній прозаїчний переклад, в останньому – про віршований переклад. Тут перекладознавець подає важливі теоретичні міркування щодо того, яким буває переклад, якими можуть бути критерії його оцінки тощо. Так, О. Фінкель виокремлює чотири види перекладу: передача літерами мови перекладу мови оригіналу (сьогодні ми називаємо це транслітерацією); дослівний переклад, вільний переклад, адекватний переклад. Він розмірковує про складні стилістичні моменти – наприклад, використання контекстуальних синонімів; виступає проти заміни їх національними відповідниками [8, с. 112-113], що може призвести до «фальсифікації тексту» чи утворення хибних уявлень, і пропонує прийоми, які стали загальноприйнятими у сучасному перекладознавстві – транскрипція, калькування, заміна [8, с. 119].

Звісно, сьогодні О. Фінкелю можна дещо й закидати: наприклад, у розділі про генезу та еволюцію перекладу у Європі він не згадує історію становлення вітчизняного перекладу, процес транслітерації нині ніхто взагалі не відносить до сфери перекладу, застарілими виглядають його міркування про «пролетарських» та «буржуазних» публіцистів тощо. Але варто пам'ятати, що з часів опублікування «Теорії і практики перекладу» пройшло вже майже століття, протягом якого підхід до перекладознавства суттєво змінився. Проте, однозначно можна стверджувати, що внесок О. Фінкеля у розвиток теорії перекладу є фундаментальним, і у свій час дана праця була науковим проривом.

Висновки. Таким чином, О. Фінкель, створивши справжню панораму історії і теорії перекладу в їх діяхронії й синхронії, формує фундаментальні засади перекладознавчої справи, спрямовуючи увагу на такі положення:

- перенос акценту з традиційних мовних проблем перекладача на естетичні та культурологічні проблеми та підкреслення основоположної

ролі адекватних стилістичних засобів перекладу, що дозволяє розумно перейти від однієї культури до іншої;

- поняття точності не може існувати позаісторично, в різні епохи воно має різний зміст; тотожний переклад є недосяжною метою; варто говорити про множинність перекладів, визначену суб'єктивністю перекладача;

- «вільний» переклад веде до втрати важливих деталей з цілісного враження: декларації щодо збереження «духу твору» веде до зловживань;

- автопереклад орієнтується на інокультурне середовище, розмиває межу між перекладом і переробкою; він не убезпечує від погіршення якості тексту;

- прорахунки Фінкеля на зразок міркувань про «пролетарських» та «буржуазних» авторів, так само, як певна байдужість до проблем вітчизняного перекладу, зарахування транслітерації до сфери перекладу тощо виглядають застарілими й зумовленими «літературним етикетом» епохи.

Література:

1. Мазур О. В., Оришечко-Бартоха Т. Методологія критики художнього перекладу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. № 37. Т. 4. С. 183–187.

2. Szczerbowski T., Ołeksandr Finkel – zapomniany teoretyk przekładu // Szczerbowski T. *Rosyjskie teorie przekładu literackiego*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2011. S. 45-46.

3. Rysicz-Szafranec J. Олександр Фінкель в історії українського перекладознавства // *Slavia Orientalis*. 2021. Т. LXX. № 2. S. 401-420.

4. Бледних Т. Поетичні переклади доби Розстріляного Відродження. *Науковий часопис НПУ ім. М. Н. Драгоманова. Серія: Філологічні науки (мовознавство та літературознавство)*. 2018. Вип. 10. С. 79-84.

5. Коломієць Л. В. Український художній переклад та перекладачі 1920-30-х років. *Вінниця: Нова книга*. 2015. 360 с.

6. Фінкель О. М. Г.Ф. Квітка-Основ'яненко як перекладач власних творів: дис. ... канд. філол. наук. Харків, 1939. 109 с.

7. О. Фінкель – забутий теоретик українського перекладознавства: Зб. наук. пр. / За ред. Л. М. Черноватого та В. І. Карабана. *Вінниця: Нова книга*, 2007. 440 с.

8. Фінкель О. Теорія й практика перекладу. Харків: ДВУ, 1929. 168 с.

References:

1. Mazur O. V., & Oryshechko-Bartokha T. (2018) Metodolohiia krytyky khudozhnoho perekladu [Methodology of literary translation criticism]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu* [Scientific Bulletin of the International Humanitarian University], 37(4), 183–187. [in Ukrainian]

2. Szczerbowski T. (2011) Ołeksandr Finkel – zapomniany teoretyk przekładu. *Rosyjskie teorie przekładu literackiego*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 45-46. [in Polish]

3. Rysicz-Szafranec J. (2021) Oleksandr Finkel v istorii ukrainskoho perekladoznavstva [Oleksandr Finkel in the history of Ukrainian translation studies]. *Slavia Orientalis*, 2 (LXX), 401-420. [in Ukrainian]

4.Bliednykh T. (2018) Poetychni pereklady doby Rozstrilianoho Vidrozhennia [Poetic translations of the period of the Executed Renaissance]. *Naukovyi chasopys NPU im. M. N. Drahomanova. Serii: Filolohichni nauky (movoznavstvo ta literaturoznavstvo)* [Scientific Journal of the Drahomanov National Pedagogical University. Series: Philological Sciences (Linguistics and Literary Studies)], 10, 79-84. [in Ukrainian]

5.Kolomiets L. V. (2015) Ukrainskyi khudozhnii pereklad ta perekladachi 1920-30-kh rokiv. Vinnytsia: Nova knyha. [Ukrainian literary translation and translators of the 1920s and 30s.]. [in Ukrainian]

6.Finkel O. M. (1939) H.F. Kvitka-Osnovianenko yak perekladach vlasnykh tvoriv [H.F. Kvitka-Osnovianenko as a translator of her own works]. Candidate's thesis. Kharkiv. [in Ukrainian]

7.Chernovatyi, L. M & Karaban, V. I. (Eds.). (2007). O. Finkel – zabutyi teoretyk ukrainskoho perekladoznavstva: Zb. Nauk. Pr. [O. Finkel – a forgotten theorist of Ukrainian translation studies]. Vinnytsia: Nova knyha. [in Ukrainian]

8.Finkel O. (1929) Teoriia y praktyka perekladu [Translation theory and practice]. Kharkiv: DVU. [in Ukrainian]